

ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕХНІЧНІ ІННОВАЦІЇ В ОВОЧІВНИЦТВІ

Черненко Ю. Ю., аспірантка

Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

Запропоновані сучасні напрями зростання ефективності галузі овочівництва завдяки впровадженню інтернет-маркетингу, застосування геоінформаційних систем та супутникового моніторингу. За умов відсутності налагодженого фінансового механізму інноваційної діяльності запропонована можливість заощадження бюджету підприємства завдяки використанню маркетингового і транспортного аутсорсингу в якості інноваційних технологій.

Ключові слова: інновації, інтернет-маркетинг, точне землеробство, аутсорсинг.

Постановка проблеми. Інновації це найбільш ефективний засіб серед багатьох способів подолання кризових явищ. Відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність» від 4 липня 2002 року, ними можуть бути організаційно-технічні рішення комерційного, виробничого й адміністративного характеру, які істотно покращують структуру та якість виробництва або соціальної сфери, нові або вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Потреба вдосконалення бізнес-процесів агропромислової галузі завдяки інформаційно технічним інноваціям знайшли відповідне відображення у наукових працях відомих вчених-економістів: Вагомий внесок у теорію й практику впровадження інноваційних технологій в агропромисловому комплексі здійснили такі науковці, як П.Т. Саблук, О.І. Даций, О.В. Шубравська, М. Й. Малік, М. І. Кісіль, О.В. Крисальний, П. М. Музика, В.М.Трегобчук, та інші. Але, незважаючи на значну кількість публікацій, назріла необхідність висвітлення сучасних інформаційно-технічних інновацій в галузі овочівництва.

Постановка завдання. Поширення інформаційних інновацій у виробництві овочевої продукції забезпечить ефективність реалізації продукції, розширення економічних зв'язків й налагодження ринків збуту, забезпечить приплив засобів для організації великомасштабного та низьковитратного виробництва [2].

Основні результати дослідження. Сучасні інформаційні технології та програмне забезпечення виконують ключову роль в управлінні діяльністю підприємства. Серед основних технологій, що підтримують аналіз управління інтелектуальними ресурсами підприємства, і, зокрема, інноваціями, можемо виділити: Інтернет, стільниковий зв'язок й інші глобальні і локальні мережі, які забезпечують інформаційний обмін. Наразі одним із найбільш перспективних видів просування продукції на ринок є інтернет-маркетинг. Він дозволяє здолати інформаційний бар'єр щодо цін й попиту на регіональних ринках, що є однією з перешкод на шляху збільшення продажу місцевої продукції за межі області. За допомогою інтернет-магазину й усіх маркетингових інструментів (реклама, PR, брендинг та ін.) дуже зручно організувати рух товару та розширити межі бізнес-зв'язків.

Як найбільш ефективний інструмент пошуку потенційних споживачів овочевої продукції було б зручно для підприємств-овочівників області використовувати інтернет-канали розподілу продукції за мінімальними витратами на просування й рекламу. Функціональна модель цього процесу представлена на рис. 1.

Отже, ведення електронної комерції дозволить спростити та підвищити ефективність не лише роздрібного, а й оптового продажу, оскільки продаж безпосередньо спеціалізованим магазинам, ресторанам або мережі супермаркетів та сертифікованим переробним підприємствам служить найкращим прикладом диверсифікації збуту продукції [3,4].

Також дозволить оформляти договори цільового постачання (вирощування певної сільськогосподарської продукції на замовлення переробників), продаж з поля, організацію власних польових днів, виставок й ярмарків і приймати участь у державних тендерах.

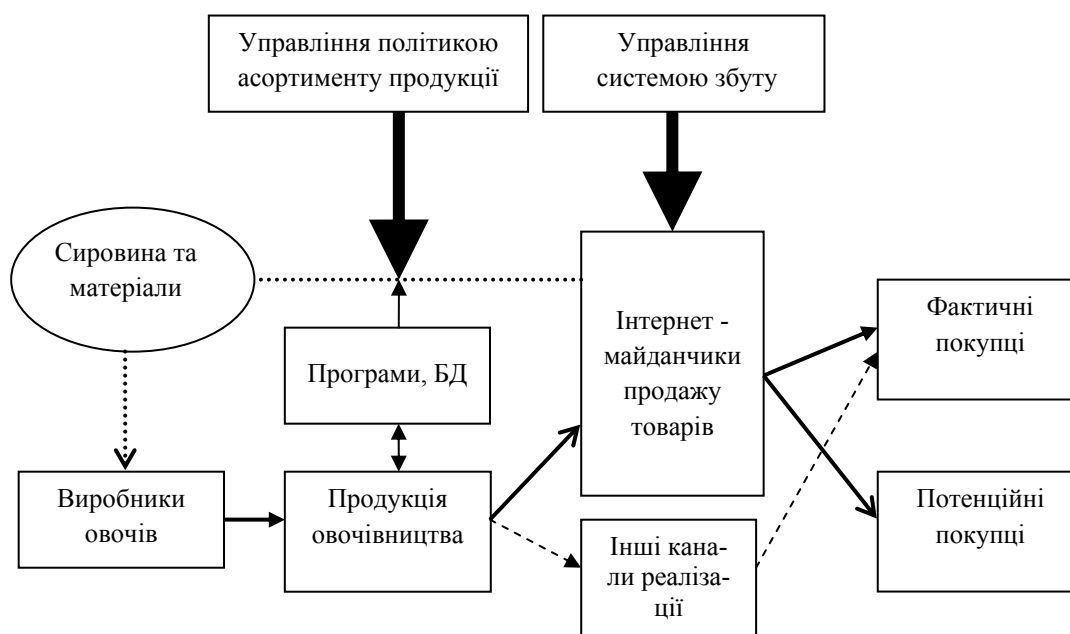

Рис. 1. Впровадження нового інтернет-каналу розподілу продукції овочівництва для підприємств-овочівників Харківської області

**Систематизовано автором на основі [5].*

Виробникам овочевої продукції з економічної точки зору вигідне те, що за такого варіанту розширення своєї діяльності не треба придбавати устаткування, торгові приміщення, немає необхідності користуватися послугами посередників, що дає можливість встановлювати доступні ціни на реалізовану продукцію овочівництва (табл. 1).

Використання комп'ютерних технологій дозволить вести агровиробництво обумовлене збільшеними вимогами антропогенного впливу на навколишнє середовище і простежити технологічний ланцюжок виробництва продукції «поле-магазин».

Поява нової технології під назвою «точне землеробство» було обумовлене збільшеними вимогами екологічної безпеки землеробства, економії добрив і засобів захисту рослин, а також – пально-мастильних матеріалів.

Калькуляція витрат, прогноз продажів й виручки від реалізації послуг через інтернет-магазин, оцінка його економічної ефективності для підприємств-овочівників Чугуївського району Харківській області, 2015 р.

Витрати	Сума		
Створення сайту, грн	5000,00		
Просування, PR сайту, грн	1000,00		
Сплата за послуги регістратора	1000,00		
Реклама за рік, грн	3000,00		
Всього, грн	10000,00		
Повні витрати, тис. грн	2823,00		
Всього витрат, тис. грн	2833,00		
Очікувані доходи	В розрахунку за		
	1 місяць	1 квартал	2 квартали
Клієнтська база замовників	10	30	60
Запланований обсяг реалізації, ц	33300	100000	200000
Ціна реалізації, грн	195	200	205
Виручка, тис. грн	6493,5	20000	41000
Прибуток, тис. грн	3660,5	17167	38167
Рентабельність продаж, %	56,4	85,0	93,1

**Розраховано автором за даними форма 50 с-г (річна) «Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств Харківської області за 2014 р.»*

В основі наукової концепції точного землеробства лежать уявлення про існування неоднорідностей в межах одного поля. Суть цього напряму полягає в обробці полів у залежності від реальних потреб вирощуваних у цьому місці культур, які визначаються за допомогою сучасних інформаційних технологій і системи глобального позиціонування (GPS, ГЛОНАСС), аналіз проб ґрунту, а також спеціальних програм для аграрного менеджмента на базі геоінформаційних систем [6].

Зібрані дані використовуються для більш точної оцінки оптимальної щільності посівів, розрахунку норм внесення добрив і засобів захисту рослин, точного передбачення врожайності та фінансового планування. Дана концепція вимагає обов'язково брати до уваги локальні особливості ґрунту та кліматичні умови. Такий підхід дозволяє не тільки збільшувати родючість ґрунту подальшим вибіркоким внесенням органічних і мінеральних добрив, але й робити точний облік виконаної роботи на кожному окремому полі. І, як показує практика, це призводить до 17-20 % економії добрив і 20-25 % економії ПММ.

Розвиток сучасних технологій дозволяє підбирати раціональні сорти оброблюваної культури, регулювати норми висіву й строки висіву, сприяти кращому пристосуванню насіння до стану поля. А також отримувати найважливішу інформацію про посівні площі, так звані карти врожайності, використовуючи спеціальні датчики, встановлені на збиральній техніці (вимірвальні вагові системи для коренів-і бульбоплодів), а також бортові комп'ютери та приймачі GPS, вмонтовані на збиральній машині.

Системи паралельного водіння і автопілоти забезпечують: високоякісні польові роботи при будь-якій видимості (вночі, в туман та ін.) і різке зни-

ження площ огріхів, пересіву, подвійної обробки засобами захисту рослин (ЗЗР) та ін. Системи із ручним керуванням (пристрої паралельного водіння) можуть нарощуватися до систем автоматичного водіння, що забезпечує ще більшу продуктивність праці і точність обробки полів.

Така навігаційна система, що встановлюється безпосередньо, наприклад, на трактор, включає в себе приймач супутникової інформації і бортовий комп'ютер з програмою, що забезпечує запис поточних координат рухомого об'єкта із заданим тимчасовим кроком. Варто відмітити, що використання додаткового устаткування дозволяє забезпечити точність водіння до 2 сантиметрів, що має велике значення в овочівництві.

Перевагою систем паралельного водіння або GPS моніторингу є те, що усі параметри можна відслідковувати в режимі реального часу. З впровадженням цієї системи підвищується ефективність роботи й знижуються експлуатаційні витрати всього підприємства, так економія пального складе 25-30 %, знижуються витрати на амортизацію до 25 %, скорочуються простой автомобіля до 10 %, знижується пробіг до 20 %. Інформаційно-технічні інновації застосовуються під час оранки, обприскування, внесення добрив, збирання врожаю. Особливо ефективне використання систем паралельного водіння в овочівництві разом із широкозахватними агрегатами [6].

Такі технології особливо перспективні у великих господарствах з великими розмірами полів, де є тривалий період вегетації, ґрунти не дуже родючі, а небезпека ураження культур хворобами та шкідниками досить велика.

Проблемою вітчизняного овочевиробника є відсутність фінансового механізму інноваційної діяльності. Основним джерелом фінансування витрат на інновації є власні кошти підприємств (реінвестиційні кошти).

Впровадження інноваційно-інформаційних технологій в аграрному секторі сильно відстає від інших галузей, що пов'язано зі слабо розвиненою інфраструктурою в сільській місцевості, великими відстанями, хронічною нестачею кваліфікованого персоналу. Але в даний час значна частина ринку інформаційних технологій стала доступною для сільськогосподарських товаровиробників завдяки аутсорсингу. Підприємство може доручити зовнішній стороні створення й обслуговування систем електронної комерції, (послуги хостингу, брендінгу, PR-акцій через інтернет-магазин), або у разі потреби координацію маркетингової діяльності в цілому – від розробки стратегії до залучення спеціалізованих організацій. Канал обробки заявок може бути організований у режимі електронної або голосової пошти. Замовник не збільшує штат співробітників й фонд оплати праці, поряд з цим знижуються накладні витрати, пов'язані із обслуговуванням робочих місць, навчанням співробітників і т. д. Використання аутсорсингу маркетингу дозволяє заощаджувати до 20-30 % маркетингового бюджету компанії [7].

Транспортний аутсорсинг дозволяє установку системи з наданням статистичних реальних даних за місяць позмінно по кожній одиниці техніки для порівняльного аналізу даних, списаних за нормами з реальними даними, отриманими за показниками системи, для служби головних інженера й економіста.

Висновки. Нині одним із важливих питань є доступність, продуктивність й гнучкість інформаційних систем та технологій, що використовуються в виробництві продукції овочівництва. Інформаційно-технологічне забезпечення на багатьох підприємствах не відповідає умовам сучасності. Отже, практичне застосування розроблених рекомендацій забезпечить комплексний системний підхід до формування інформаційного забезпечення, обґрунтування управлінських рішень аграрних підприємств, що дасть змогу утримувати довгострокові конкурентні переваги на ринку. Таким чином, реалізація запропонованого комплексу інформаційно-інноваційних заходів забезпечить вихід на нові ринки збуту вагомі в масштабах підприємства чи галузі овочівництва та приріст доходів.

Список використаних джерел:

- 1 Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV «Про інноваційну діяльність» // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 36. – 266 с.
2. Саблук П. Т. Інноваційна діяльність в аграрній сфері та інституціональний аспект: монографія. П. Т. Саблук, О. Г. Шпикуляк, Л. І. Курило [та ін.]. – К.: ННЦ ІАЕ, 2010. – 706 с.
- 3 Інноваційні трансформації аграрного сектора економіки: [монографія] / [Шубравська О. В., Молдован Л. В., Пасхавер Б. Й. та ін.]; за ред. д-ра екон. наук О. В. Шубравської; НАН України, Ін-текон. та прогнозув. – К., 2012. – 496 с.
4. Дацій О.І. Фінансове забезпечення інновацій в агропромисловому комплексі України / О. І. Дацій // Проблеми інвестиційно-інноваційного розвитку. – 2011. – № 1. – С. 65-76.
5. Николаев А. Б. Управление сбытом готовой продукции промышленного предприятия с использованием интернет-канала распределения / А. Б. Николаев, В. Р. Рогов // Наука и образование. – 2012. – № 10. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://technomag.edu.ru/index.html>.
6. Використання космічних технологій в агропромисловому комплексі України / [Татаріко О. Г., Сиротенко О. В., Волошин В. І., Бершуєв Е. І.] // Вісник аграрної науки. – 2007. – № 7. – С. 5-9.
7. Омарова Н.Ю. Основные причины и преимущества внедрения аутсорсинга на предприятиях агропромышленного комплекса / Н. Ю. Омарова // Современные наукоемкие технологии. – 2008. – № 4 – С. 180-182.

Рецензент – д.е.н., професор Кошкалда І.В.

УДК 379.85:63

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ
МАЛИХ ФОРМ ГОСПОДАРЮВАННЯ У СІЛЬСЬКОМУ
ЗЕЛЕНОМУ ТУРИЗМІ**

Чорний Б.С., аспірант

Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, м. Київ

У статті проаналізовано теоретичні аспекти та підходи до визначення поняття малих форм господарювання, у тому числі у сільському зеленому туризмі. Досліджено нормативно-правові засади організації малих форм господарювання, у тому числі у сфері туризму та гостинності. На основі проведених досліджень дано авторське трактування поняття «малі форми господарювання» та «малі форми господарювання у сільському зеленому туризмі», а також наведено особливості їх діяльності. Визначено основні чинники впливу зовнішнього та внутрішнього середовища на діяльність господарюючих суб'єктів